

Aktualisierte dänische Fassung von „Les institutions politiques centrales du Danemark 1100-1332“.

Im Frühjahr 2011 fand ein Austausch zwischen den Königlichen Bibliotheken in Kopenhagen und Stockholm statt. Als Dauerleihgabe kam die älteste Handschrift (Codex Holmiensis C 37) des Jütischen Gesetzbuches aus 1241, das bis zur Eider Gültigkeit hatte, nach Kopenhagen und ein schwedisches Gesetzesmanuskript ging auf denselben Bedingungen nach Stockholm. Eine digitale Edition von Codex Holmiensis C 37 ist auf der Homepage des Königlichen Bibliothek zu Kopenhagen einzusehen. Diese Handschrift, die früher um die Mitte des 14. Jahrhunderts datiert wurde, konnte ich in meiner Habilitationsschrift in die Jahre um 1280 datieren; so wurde sie die älteste erhaltene Handschrift des Jütischen Gesetzes. Für die Kopenhagener Königliche Bibliothek habe ich ferner ein Gutachten über die Geschichte der Handschrift geschrieben, die in dem Jahrbuch der Königlichen Bibliothek 2004 veröffentlicht wurde (Thomas Riis, *Det ældste håndskrift af Jyske Lov* (Codex Holmiensis C 37), *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger* XLIII, 2004, S. 43-52).

Meine Zusammenarbeit mit der Königlichen Bibliothek in dieser Angelegenheit führte im Frühjahr 2011 zur Aufforderung, meine 1977 erschienene Habilitationsschrift zu aktualisieren und ins Dänische zu übersetzen; es ist meine Hoffnung, dass ein druckfertiges Manuskript noch im Laufe des Jahres 2012 vorliegen werde. Im Laufe dieser Arbeit habe ich versucht, die Hand, die C 37 geschrieben hat zu identifizieren; sie scheint auch, eine königliche Urkunde aus dem Jahre 1241 geschrieben zu haben. Es ist daher wahrscheinlich, dass Codex Holmiensis C 37 nicht nur die älteste Handschrift des Jütischen Gesetzes, sondern sogar das Original ist.

The Law of the Danes [1241]. Mss. Denmark, before 1276, c. 150 pp. (C 37, Codex holmiensis, 4°); exchanged 2011 with the Royal Library, Stockholm.

One of the major events in 2011 has been the return to Denmark of the oldest known copy of the first medieval common law in Denmark, *Lex Danie* or *Lex Danorum*, in the 14th century renamed the *Jutland Law*, given by king Valdemar the Conqueror (1202-1241) at the end of his life, in March 1241. Only 14 law manuscripts from the period before 1400 are preserved, of which this was thought to be the youngest from c. 1350 until a sensational discovery in 1977 by the Danish historian Dr. Thomas Riis revealed it to be written before 1276, thus turning it into the oldest or second oldest Danish medieval manuscript written in Danish. This discovery changes the historical perspective of the origin, content and importance of the law. In accordance with a state agreement between the two Royal Libraries it was exchanged in March 2011 with a comparable Swedish manuscript (NKS, *New Royal Collection*, 2237, 4°) from c. 1350 comprising the *Söderman Law* of the Swedish medieval landscape of the same name. The two manuscripts were originally bought by Swedish and Danish collectors respectively during the 18th century.

Danernes Lov [1241]. Mss. Denmark, før 1276, c. 150 ss. (C 37, Codex holmiensis, 4°); udvekslet 2011 med Kungliga Biblioteket, Stockholm.

En af de største begivenheder i året 2011 er tilbagekomsten af det ældste kendte eksemplar af den første generelle rigslov i Danmark, i de samtidige kilder kaldet *Lex Danie* eller *Lex Danorum*, men i det 14. århundrede "omdøbt" til *Jyske Lov*, der blev givet af kong Valdemar Sejir (1202-1241) i Vordingborg kort før hans død i marts 1241. Der er bevaret mere end 240 afskrifter af loven, heraf dog kun 14 fra tiden før 1400. C 37 har indtil 1977 været anset for at være det yngste af disse, fra ca. 1350, indtil den danske historiker og dr.phil. Thomas Riis i 1977 overraskende påviste, at lovteksten heri er nedskrevet før 1276, hvorved håndskriftet bliver det ældste eller næstældste overleverede middelalderhåndskrift af dansk proveniens med dansk tekst. Denne opdagelse ændrer det historiske perspektiv på lovens oprindelse, indhold og betydning. Håndskriftet blev udvekslet med et tilsvarende svensk lovhandskrift (NKS, *Ny Kongelig Samling*, 2237, 4°) med *Södermannalagen* fra ca. 1350, en landskabslov fra Södermanland, der ligger syd for Stockholm, i henhold til en af de to lande bemyndigede aftale imellem de to kongelige biblioteker. De to manuskripter blev købt af henholdsvis en svensk og en dansk bog- og manuskriptsamler i det 18. århundrede.

Om udvekslingen og dens baggrund, se ""Jyske Lov" som krigsbytte. En mytes opståen, udnyttelse og fald", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, årg. 49, 2010, ss. 437-510, og ""Jyske Lov" vender tilbage. Håndskriftet Codex holmiensis (C 37) udveksles med Sverige 2011", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, årg. 24:1, 2011, ss. 19-31.

...BYGGES LAND SKAL MED LOV

